

Tézy na štátne skúšky pre bakalársky študijný program *učiteľstvo filozofie akademický rok 2024/2025*

Tézy sú podkladom pre prípravu študenta na štátnu skúšku. Vymedzujú obsah a rozsah požadovaných vedomostí, ktorých inteligentné porozumenie má študent preukázať na skúške. Od študenta sa očakáva, že oblasť vymedzená tézou je zvládnutá prostredníctvom **kvalitnej znalosti príslušnej povinnej a primeranej znalosti odporúčanej literatúry**. Samotné tézy sú formulované tak, aby študentovi umožnili prezentovať svoje schopnosti analytického a syntetického uvažovania v kontexte viacerých absolvovaných predmetov.

Študent bude odpovedať vždy na jednu otázku (napr. 1.1 alebo 1.2, čiže z prvej otázky prvú tézu alebo z prvej otázky druhú tézu a pod.) z každého z troch okruhov (z každého okruhu si vyťahne jednu otázku). Okruhy sú: **filozofia a vedy o spoločnosti, dejiny filozofie**.

Filozofia a vedy o spoločnosti

1. Logika

Téza č. 1: Výroková logika (druhy výrokov a spojok; $\sim$, $\&$, $\vee$, $\rightarrow$, $\leftrightarrow$; tabuľková metóda; tautológia, kontradikcia, neutrálna formula; dôkazy; základné pravidlá dvodzovania). Deduktívne a nededuktívne uvažovanie (redukcia, analógia, neúplná indukcia; úplná indukcia).

Povinná literatúra:

CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do problematiky metodológie vied V.“ In: *Organon F*, roč. 8, 2001, č. 1, s. 91-103;
CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do problematiky metodológie vied VI.“ In: *Organon F*, roč. 8, 2001, č. 2, s. 201-203.
GAHÉR, F.: *Logika pre každého*. (3. vyd.) Bratislava : IRIS, 2003, s. 57-74, s. 108-111.

Úvod do logiky (e-learningový kurz):
prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do problematiky metodológie vied III.“ In: *Organon F*, roč. 7, 2000, č. 3, s. 326-337.
SMULLYAN, R.: *Navěky nerozhodnuto: Úvod do logiky a závažný průvodce ke Godelovým objevům*. Praha : ACADEMIA, 2003, s. 25-55.

Téza č. 2: Predikátová logika (čím sa líši od výrokovvej a subjekt-predikátovvej logiky; jazyk predikátovvej logiky (PL); formalizácia v jazyku PL; 4 základné odvodzovacie pravidlá v PL)

Povinná literatúra:

GAHÉR, F.: *Logika pre každého*. (3. vyd.) Bratislava : IRIS, 2003, s. 159-79, s. 192-199.
VOLEK, P.: *Úvod do logiky a metodológie vied*. Bratislava : Update Studio, 1999, s. 90-101. *Úvod do logiky (e-learningový kurz):*
prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

NEWTON-SMITH, W.H.: *Logic: An Introductory Course*. London : Routledge, 1999, s. 106-140.
CMOREJ, P.: *Úvod do logickej syntaxe a sémantiky*. Bratislava : Iris, 2001.

2. Etika a bioetika

Téza č. 1: Kritériá morálneho hodnotenia ľudských skutkov

Povinná literatúra:

ARISTOTELES.: *Etika Nikomachova*.
Bratislava : Pravda, 1972, s. 19-58.

Odporúčaná literatúra:

ANZENBACHER, A.: *Úvod do etiky*. Praha:
Zvon, 1994. s. 13-128.
KUNA, M.: *Úvod do etiky cnosti*.
Ružomberok: FF KU, 2010, s. 31-45.

Téza č. 2: Morálne princípy, praktická rozumnosť a morálne rozhodnutie „tu a teraz“

Povinná literatúra:

MACINTYRE, A.: *Ztráta ctnosti*. Praha :
OIKOYMENH, 2004, s. 213-237.

Odporúčaná literatúra:

ARISTOTELES.: *Etika Nikomachova*.
Bratislava : Pravda, 1972, s. 141-159.
AUBENQUE, P.: *Rozumnost podle Aristotela*. Praha : OIKYMENH, 2003, s. 43-77.2
KUNA, M.: *Úvod do etiky cnosti*.
Ružomberok: FF KU, 2010, s. 31-83.

Téza č. 3: Vznik človeka a problém umelého oplodnenia, umelé potraty, problém eutanázie

Povinná literatúra:

ŠLIPKO, T.: *Hranice života. Dilemy súčasnej bioetiky*. Trnava : Dobrá kniha, 1998, s. 105-120, 135-161, 168-179, 234-255.

Odporúčaná literatúra:

ONDOK, J. P.: *Bioetika*. Svitavy : Trinitas, 1999, s. 65-84, 166-174.
HAŠKOVCOVÁ, H.: *Lékařská etika*. Praha : Galén, 2002, 3. vyd., s. 113-129, 222-232.

3. Základy práva

Téza č. 1: Teória štátu (podstata a znaky štátu, právny štát a jeho princípy, ľudské práva); Teória práva (pramene práva, právny systém, právna norma, duálna štruktúra práva, právne spôsobilosti fyzickej osoby, právny úkon)

Povinná literatúra:

FÁBRY, B. - KASINEC, R. - TURČAN, M.:
Teória práva. Bratislava 2019, s. 35-41 (základné znaky pojmu právo), 190-198 (definícia a znaky štátu, formy štátu, demokratický a právny štát), 235-251 (právna skutočnosť a subjekt právneho vzťahu).

Odporúčaná literatúra:

FÁBRY, B. - KASINEC, R. - TURČAN, M.:
Teória práva. Bratislava 2019, s. 220-232 (právna zodpovednosť).

Téza č. 2: Správne právo (pojem, princípy správneho konania), Občianske právo (pojem a zásady, vlastnícke právo a jeho ochrana), Pracovné právo (podstatné zložky pracovnej zmluvy, formy skončenia pracovného pomeru právnym úkonom), Trestné právo (zásady, pojem trestný čin, krajná núdza, nutná obrana, subjektívna stránka trestného činu)

Povinná literatúra:

71/1967 Zb. Zákon o správnom konaní (správny poriadok, § 3 ods. 1-6), 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (§§ 1-6, 34-35), 311/2001 Z. z. Zákonník práce (§ 68), 300/2005 Z. z. Trestný zákon (§§ 22-25).

Odporúčaná literatúra

Martin Janků a kol. *Základy práva pre poslucháčov neprávnických fakúlt*. Bratislava : C.H. Beck 2012.

Dejiny filozofie

4. Antická filozofia

Téza č. 1: Jednota a mnohosť ako princípy vysvetľovania sveta v koncepciách predsokratovských filozofov

Povinná literatúra:

Antológia z diel filozofov. *Predsokratovci a Platón*, Bratislava 1998, s. 55-193.

Odporúčaná literatúra:

LABUDA, P.: *Úvod do antickej filozofie I. Zrod a vývoj ranej gréckej filozofie*. Ružomberok: Verbum, 2015, s. 68-198.

Téza č. 2: Človek a polis u Platóna a Aristotela

Povinná literatúra:

PLATÓN: *Dialógy, II. zv.*, Bratislava : Tatran, 1990, *Štát*, 427 d – 445 a, s. 134-157.
ARISTOTELES: *Politika* (III. kniha, kap. 4-10). Bratislava: KALLIGRAM, 2009, s. 103-118.

Odporúčaná literatúra:

COPLESTON, F.: *Dějiny filosofie I. Řecko a Řím*. Olomouc : Refugium, 2014, s. 299-325, s. 467-476.

5. Stredoveká filozofia

Téza č. 1: Tomáš Akvinský o človeku

Povinná literatúra:

VOLEK, P.: Základné aspekty filozofickej antropológie podľa sv. Tomáša Akvinského. In: *Filozofia*, roč. 54, 1999, č. 6, s. 377-389.
SWIEŻAWSKI, S.: *Nový výklad sv. Tomáše*. Brno : Cesta, 1998, s. 100-116.

Odporúčaná literatúra:

VOLEK, P.: *Filozofia človeka podľa Tomáša*

Akvinského. Ružomberok, 2003, s. 232-239, 248-280.

Téza č. 2: Tomáš Akvinský a Machiavelli o vládnutí

Povinná literatúra:

TOMÁŠ AKVINSKÝ: O kráľovství ke králi kyperskému. In: SOUSEDÍK, S.: *Texty k studiu středověké filosofie*. Praha : Karlova univerzita, 1994, I-IV., s. 27-67.

MACHIAVELLI, N.: *Vladař*. Praha : Ivo Železný, 1995, IX-XI. XV-XVI., s. 50-58, 71-75.

Odporúčaná literatúra:

SIROVIČ, F.: *Dejiny filozofie II. Novovek - 1. časť*. Trnava : Dobrá kniha, 1997, s. 20-26.

6. Novoveká filozofia

Téza č. 1: Spor novovekého racionalizmu a empirizmu a pokus o jeho prekonanie v diele I. Kanta. R. Descartes (metafyzické predpoklady teórie poznania, metodická pochybnosť, prvý princíp, dôkazy existencie Boha), J. Locke (tabula rasa, idey). Filozofický projekt troch kritik I. Kanta (Kritika čistého rozumu, Kritika praktického rozumu: formálna a autonómna etika povinnosti. Kritika súdnosti: estetická a teleologická súdnosť).

Povinná literatúra:

DESCARTES, R.: *Meditácie o prvej filozofii*. Bratislava : Chronos, 1997, s. 21-52.

LOCKE, J.: *Rozprava o ľudskom rozume*. In: Antológia z diel filozofov. *Novoveká empirická a osvietenská filozofia*. Bratislava : Pravda, 1967, s. 53-78.

KANT, I.: *Prologomena ke každé příští metafyzice jež se bude moci stát vědou*. Praha : Svoboda, 1992, s. 32-47.

Odporúčaná literatúra:

RÖD, W.: *Novověká filosofie I. Praha : Oikoymenh, 2001, s. 62-118.*
RÖD, W.: *Novověká filosofie II. Praha : Oikoymenh, 2004, s. 33-83.*
JAESCHKE, A.: *Německá klasická filosofie I. Praha : OIKOYMENH, 2015, s. 23-137.*
SCRUTON, R.: *Krátke dejiny novovekej filozofie. Od Descarta po Wittgensteina. Bratislava : Archa, 1991, s. 37-48, s. 93-116.*

Téza č. 2: Filozofia existencie: K. Jaspers (filozofická viera, hraničné situácie, šifry), M. Heidegger (kritika metafyziky, úzkosť, pobyt).

Povinná literatúra:

JASPERS, K.: *Šifry transcencie. Bratislava : KALLIGRAM, 2004, s. 9-36.*
HEIDEGGER, M.: *Úvod k prednáške Co je metafyzika? Praha : OIKOYMENH, 1993, s. 7-35.*

Odporúčaná literatúra:

THURNHER, R., RÖD, W.,
SCHMIDINGER, H.: *Filosofie 19. a 20. století III. (Dějiny filosofie. Svazek 13). Praha : OIKOYMENH, 2009, s. 221-314.*

POZN.: Tézy pre štátne skúšky boli dňa 30. 10. 2024 aktualizované v bode č. 3 Základy práva.